

Mihaszna csimbók

A mi utcánkban eddig senkinek nem volt őrbódéja. Padokat mi is tettünk a kerítés elé, ahogy illik, virágoskertet is telepítettek néhányan, gyöngyvirágtól az őszirózsáig van itt minden. De őrbódé? Minek az. Ha jól emlékszem, éppen a kiserdőből jöttünk hazafelé a kutyámmal, amikor lepakolták őket. Ráadásul mindjárt kettőt. A kocsibejárójuk mindkét oldalán elfér egy-egy a Sulyomék járdáján. Így mondom, hogy a Sulyomék, pedig az asszony már vagy egy éve elköltözött, a fiát is magával vitte a kerekesszékekkel együtt. A vadonatúj, haránt csíkos, piros-fehér házikók elfoglalják a járda felét. Aki arra jár, kikerüli.

Neveket nem mondok, de egyes lakók szerint az őrbódé egy hasznavehetetlen kutyaól. Meg, hogy fakabát. Sufni. Fészter. Lomtár. Meg budi. Csimbók a ló faszán. Szerintem ez illetlenség. Ahol őrbódé áll, ott van mit őrizni, tehát oda őrt kell állítani. A bódé az őrt őrzi majd. Mert az őrnök is kijár az őrzés. Máskülönben agyonégethetné a tűző nyári nap, szétáztathatná egy kiadós eső, csonttá fagyhatna a hóviharban. Egy bódé akkor is tekintélyt parancsol, ha csak önmagában áll. Én már láttam őrbódét külföldön. Prágában például. Vagy Londonban! Igaz, azokban őrnök is álltak. Találgatjuk, mikor jönnek az őrnök a Sulyom háza elé, és hogy fognak kinézni. Furcsa emberek laknak mifelénk. Addig is, míg az őrnök megérkeznek, többen oda hordják a szemetet. Reggelente üres üvegek, letépett alsóneműk, használt óvszerek mutatják, mi mindenre használható egy őrizetlenül hagyott őrbódé. Falán napok múltán grafittek emlékeztetnek az itt eltöltött pillanatokra. Napközben a bódékban, szokatlan pózokba álló emberek fényképezgetik magukat. Az egyik távolabbi lakó, a Schulcz meg is jegyezte, hogy na, megint kezdik.

Sulyom úr, teljes nevén Sulyom Béla egyre később jár haza. Már oltanám le a villanyt, még egyszer kinézek, csak úgy, megszokásból, jár-e valaki odakinn. Egyik alkalommal szerencsém volt, megpillantottam, ahogy éppen megérkezik. Mindkét őrbódéval kedélyesen elbeszélgetett, kezét az üres bódékba dugva megrázta, megveregette a bódék falát, csak ezután hajtott be a garázsba. Pár napra rá aranyló színű, méteres címerpajzs jelent meg a kerítésén. Két sólyom tartja, sisakdíszre mintha a magyar koronát mintázná, de csúcán, egy domb tetején kettős kereszt díszel. A pajzs közepébe különös műgonddal, apró részletekig kimunkált, négyágú dobócsillaghoz hasonló, fényes dombormű került. Egy jókora sulyom. Körülötte ilyen-olyan lovagkeresztek, rendjelek, harci fegyverek homorú mintázatai. *Aequitas, Fortitudo et Sapientia*. Cirkalmas gót betűkkel gravírozták a címer alá. Az utcabeliek, akik azt mondták, az őrbódé csupán egy hasznavehetetlen kutyaól, meg hogy fakabát, sufni, fészter, lomtár, meg budi, valamint hogy csimbók a ló faszán, most azon kezdtek tanakodni, vajon hány nap múlva tűnik el a kerítésről hatvan kiló szintiszta sárgaréz.

A címer mellé új névtábla is került. Báró Sulyom Richárd Dr. Nofene, Richárd lett a Béla. Nekünk ugyan mindegy, ha neki így jobb, semmi közünk hozzá. Amúgy is későn járt haza. Még az is fölmerült, hogy a Báró talán angolul a Béla, vagy csak egyszerűen elírták. Akiknek az őrbódéről is megvolt a maguk alpári véleménye, most azt harsogták, hogy ők

előre megmondták. Mondtak mást is, de a nőstény lovak nemi szerveit is néven nevező bizonyult körmondataikat nehezen tudnám hitelesen fölidézni.

Talán egyedül én nem lepődtem meg, amikor Sulyom úr kerítésére szerelve egyik vasárnap délelőtt, templomba menet egy teljes fényképkiallítást találtunk. Tucatnyi fotón egy ismeretlen, múlt századi katona, báró Paczekfalvhy Sulyom Benő, a zalakarosi hős volt látható. Hol lovon, hol kivont karddal üvöltve egy sereg élén. Magányosan, gondolataiba merülve ír az íróasztala előtt. Boldogarcú gyermekek élén menetelve énekel. Egy festmény, amin éppen leszúr egy török basát. Minden kép mellett, ugyanabban a pózban, ugyanolyan messziről, ugyanazokkal a blendenyílásokkal, ugyanolyanra öregített fényképeken maga Sulyom Richárd látható. A festményen Sulyom Richárd is leszúr egy török basát. A két arc vonásai kísértetiesen hasonlóak. Nem vitatható, a szándék elérte célját. Sulyom Richárd, vagyis a Béla nem lehet más, mint a zalakarosi hős kései, egyenes ágú leszármazottja.

Az őrbódék gyorsan elhasználódnak, ha nem őrzi senki. Azoknak lett igazuk, akik kezdettől budinak nézték. Bár az is lehet, ne zárjuk ki, hogy éppen ők kezdtek odaszarni. Az ösztönlények. Akik nem képesek átlátni, mi mivel jár. A budi bűze ugyanis eláraszt mindent. Beszökik az ablakon, belebújik a ruháinkba. A bőrünk alá. Bárhová menekülünk, könyvárba, hegytetőre, virágos mezőre, ott van velünk. De ami ennél is sokkal, de sokkal rosszabb, hogy a városban már a szagunkról megismernek. Aha, a Sulyom utcájából valók, ezt mondják. Fintorogva menekülnek előlünk.

A báró, mert egymás között már így hívjuk, nem Bélának, szóval a báró most új építkezésbe fog. Lapos tetejű házára tornyot épít. Azt mondják, magasabb lesz, mint a templomunk. Vagy majdnem akkora, de díszesebb. Sulyomfészek, hahaha. Nagyritkán még próbálunk gúnyolódni. Mostanában ritkán jár el hazulról, a házban késő estig égnek a lámpák. Egyre gyakrabban titokzatos vendégeket is fogad, de csak sötétedés után. Terveket szőnek. Terjeszkedni akarnak. A szomszédok azt beszélik, meg akarják szerezni az egész utcát. Mintha őket egyáltalán nem zavarná az egyre elviselhetlenebb bűdös. Az utca túloldalán álló takaros épületre már tettek is ajánlatot. De abból ugyan nem esznek. Mert ott olyanok laknak, akiknek már az őrbódéről is megvolt a véleményük. Mellesleg én is ebben a házban lakom. ■■■

Őshonos

Mások talán a széllel. Vagy hajón, délről. Azt mondják, banán között a legkönnyebb, mások az avokádóra esküsznek. De virágziromban is lehet. Nem ők döntik el, még csak az kéne. Anyukájuk beteszi őket, mire kicsomagolták az árut, már ekkorák, mint én. De ez sem biztos. Van, aki tovább utazik a banánnal, avokádóval, talán még akkor sem látszik, amikor kicsomagolják. Én itt születtem, ez a hazám, én őshonos vagyok. Ugyanahhoz az öregcsaládhoz tartozunk, ugyanaz a nemzetség. Ne érts félre, Pentatominik vagyunk ők is, mi is. A Raphygastert többre tartom, mint az ITIS-t. A nyugatiak nem tudnak hova tenni minket.

Mégsem hallgathatom el azt a korántsem elhanyagolható fölismerésemet, amit még ezek a tudományos okostojások sem vettek eddig észre, hogy – csak a példa kedvéért – nem egyforma a szagunk. Vannak, akik azt állítják, bűz. Hogy bűzlünk. Azért ez sértő. Én illatnak érzem a sajátomat, az övök facsarja az orrom. Messziről megérzem, ha valamelyiket messzi földről evett ide a fene. Nem szólok rá, minek szóljak, a szagán úgyse tud változtatni. Meg a mozgása. Nahát. Minek annyit izegni-mozogni. Régebben rájuk szóltam, ne izegjete-

mozogjatok annyit. Ma már rájuk hagyom, úgyse hallgatnak rám. Legfeljebb hamarabb elfáradnak. Elnéző vagyok, elvégre tolerancia is van a világon. Meg, hogy a címerük. Ha csak egy kicsit jobban megnézné, bárki láthatná, mennyire más az övék. Már-már kihívóan eltér a mienktől. Vizsgálják csak meg a pajzsfő, a pólyahely és a pajzstalp rajzolatát. A különbség heraldikai üzenetére ki sem térek, nem szándékozom nyílt háborút indítani ellenük, de a tényekre igenis hazafias kötelességem fölhívni a figyelmet.

Tavasszal a legjobb, élő lehet bújni. A gyöngébbek, akik a széllel, vagy hajón érkeznek, délről, nehezebben bírják a telet. Ha bejutnak egy templomba, vagy pincébe, akkor jó. Ha nem, akkor maradnak a sziklahasadékok, erdők, odúk. Mi őshonosok a függönyredőben, két ablak között is vidáman áttelelünk. Ezek meg jönneek utánunk, mellénk kucorognának a büzükkal. De ha egyszer nem férünk el! Ha néhánynak a hátunk mögött mégis sikerül besunnyogni, inkább hagyjuk őket a fenébe. Csak ne jöjjenek a közelünkbe legalább. Ez hiba, belátom. Ha összekeveredünk, elvegyülünk amazokkal, okot adunk a tévedésre. A mi életünk is tele van kockázattal.

Bevallom, egyedül az sért, hogy még a nevünk is ugyanaz. Egyszerűen csak azt mondják rám, de amazokra is: büdösbogár. Pedig mi, őslakosok vagyunk. Nekünk megvan a helyünk. Itt kell élnünk. Nekünk igenis van feladatunk. Nem hiába lettünk mezei poloskának teremtve. Mi nem. ■ ■ ■

Rezervátum

Az idegenvezető rám szól, hogy jöjjenek vissza a rámpára. Azt mondja, shy snake, szégyenlős kígyó, így hívják, itt él az aljnövényzet takarásában, mérge azonnal öl. A rámpára nem kúszik föl, vagy, ha föl is kúszna, kísérőink azonnal elkapnák. Hosszú botot visznek a vállukon, villás végét a kígyó fejéhez szorítják, mutatják, hogyan kell. Már-már megnyugszunk, amikor észreveszem, hogy odalenn, a páfrányok között, az indák takarásában valaki utánunk lopakodik. Kérdésemre, hogy a helyiek miért nem használják a rámpát, kísérőm arcán észreveszem a pillanatnyi zavart, pislog. Megvetik, válaszolja. Szerintük a rámpa csak fölösleges óvintézkedés, büszkéek. Sokan azt hiszik, rajtuk nem hat a mérge. Pedig... de itt elhallgat. Egyre meredekebb csapáson bandukolunk. Elhagyunk egy tisztást, temető. Aki nem a folyóban végzi, vagy nem tépik szét a vadak, ide kerül. Az esőerdő ontja a párát, fullasztó a hőség. Majmok visítoznak, madarak vijjognak fölöttünk. A hegy tetején elcsöndesedik az erdő. Kilátótoronyhoz érünk, az erdő lombkoronája mint zöld takaró lüktet a lábunk alatt. Szabadság kilátó, így nevezik. Régen szobor állt a kilátó helyén, vagy inkább a kilátó volt a szobor talpzata, magyarázza az idegenvezető. A helyiek emlékezetében palmaágat tartott a kezében, majd' akkora volt, mint ez a kilátótorony. Ott arra, mutat a folyón túlra, ott egy hatalmas gödör. Helyén egykor a földrész egyik legszebb épülete állt. Az ország háza. Máig nem tudni, mire használták. Az ásások megakadtak, a feltárással szánt összeg szőrén-szálán eltűnt. A talajmintákban igen magas a toxikus anyagkoncentráció, kipusztul minden a helyén. Még az állatok is nagy ívben kikerülnek. Mi sóval szoktuk, szólal meg mögöttem valaki, nevetünk.

Alattunk, nem is túl távol hatalmas, szokatlan formájú kőtömeg ágaskodik. Az erdő már bekebelezte ugyan, tetején, oldalán rattan fák, óriás pálmák, körülötte páfrányzuhanyag omlik a mélybe, szabályos kontúrja mégis elárulja, ezt emberi kéz alkotta. Vezetőnk bólogat, igen. A király vára. Ma is ebben lakik, az egyik sziklaüreg éppen maradt, abban.

Távcsövön keresgéljük a sziklaüreget, nem találjuk. Az omladékokra ráfolyt üveg visszaveri a fényt, vakít. Ám mégsem hiába nézelődünk. A romok közötti tisztáson rongyokba bugyolált emberek szorgoskodnak. Fát hasogatnak, rönköket, dézsákat cipelnek. Néhányan bunkóra támaszkodva, unottan báméskodnak. Az omladék árnyékában mozdulatlanul ül valaki. Valami van a fején. Ő a király, magyarazza vezetőnk. Szerencsések vagyunk, hogy láthatjuk. Ritkán mutatkozik. Az ünnepre készülnek. Miféle ünnepre? Győzelem-ünnep. A hitványok felett aratott győzelmüket minden évben megünneplik. Már, ameddig akad minden évben hitvány. Idén akadt, ellopta az oroszlános kapu egyik oroszlánját, de lefűllették. Már mindent bevallott.

Az Oroszlános kaput az útikönyv is megemlíti, mégis ide kellett jönnöm, hogy megértssem, mi ez. Egy beomlott híd nyílását, vagy mondjuk úgy, kapuját nevezik így, és valóban, a kapu mindkét lábát kőoroszlánok őrzik. Vagyis őrizték, mert az egyik évekkor elzúnt – magyarazza az idegenvezető. Hogyan tud eltűnni egy ekkora oroszlán – csak úgy? –, csodálkozunk. Idegenvezetőnk előbb szétnéz, nem hallja-e valaki a helyiek közül, int, hogy menjünk közelebb, majd ezt suttogja:

Itt minden az övé. Elad mindent. Ha mások is találnak ezt-azt, be kell szolgáltatniuk, vagy meghalnak. Az oroszlánt is eladta. Most azokkal végez, akik látták.

Mire lekászálódunk a kilátóról, benépesül a tisztás. Helyi árusok. Rongyba tekert zugportékáikat kínálgatják valami ritmikus nyelven, amit csak ők értenek. Bronz törmelékek, a szabadságoszor maradványdarabkái. Megolvadt, réz ajtókilincs. Lepénnyé szétfolyt pénzdarab. Üszkös kereszt. Egy tábla, rajta koponya, mellette felirat: VI ÁZZ. NAG SZÜLT S G. How much – kérdezem az eladótól. Őszül a homloka, nálam magasabb, drótkeretes szemüvegén az egyik lencse pókhálósan repedezett. Leguggol, nevelésesen nagy számot ír a homokba. Rázom a fejem. Mellettem angolul folyik az alkudozás valami madárlábra, törött kard van a karmai között. Az idegenvezető int, itt ne vegyünk semmit. A kijáratnál mindenkit megmotoznak, ha lebukunk, elveszik. Ha bevalljuk, kitől vásároltuk, az a hitványok sorsára jut. Az is, akiről két tanú állítja, hogy tíz szónál többet ismer idegen nyelven. Távolodunk, vissza a rámpához, a helyiek követnek, kiabálnak, de már csak a saját nyelvükön. Mutogatják, mit vegyünk meg. Könyörögnek. Már töredék áron odaadnák. Kísérőink a villás végű botokkal kergetik el őket.

Bambusból ácsolt tribünről, az Oroszlános kapuval szemközt, az akadémia omladékairól nézhetjük a ceremóniát. Az oroszlános kapu közepébe állítják a hitványt, hogy mindenki jól lássa. Hátról ütik le. Mire felocsúdok, már elvágta a torkát, szíve lüktetve löki a habos vért a gyors sodrású folyóba. Amikor kiszenvedett, egy pap kinézetű alak kivágja a szívét, máját és a tüdejét. Előbb az ég felé emeli, majd a tömeg felé, ezután gőzölgő üstbe helyezi.

A nép ujjong.

Amikor a hitvány levágott feje is tálcára került, néhány másodpercre elájulok. Émelyítő szag terjeng, égett zsír szaga. Füstje egyre magasabbra száll, s mellettem valaki épp azt magyarazza, ezzel bírják rá az isteneket a leereszkedésre. A ceremónia végén a pap még boldogabb jövőt jósol a hitvány lapockacsontjából. Futni kezdek, bárhová, csak innen el. A távolból még hallok a szent táplálék osztására az üst körül gyülekezők kórusának áldáskérő énekét:

Jöjj el hozzánk, légy vendégünk. ■■■

Tunyogi László 1953-ban, Budapesten született. Volt hírlapíró, köztisztviselő, vállalkozó. A Progress Alapítvány alapítója. A Városmajor 48 Irodalmi Alapítvány tagja. Könyvei: *Péter második levele* (1998), *Az út* (2001), *Bardo / Új Angyalok* (2017), *Fél szemed világa* (2019).